

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt I. a In Exodo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

xandro III. p. 3. de simonia cap. 3. in illis verbis: Pro examinatione ignis, & aqua. Illud tamen notandum duxi, purgationem hanc ferri candentis plerumque inungi feruis, & monachis; quia illi ob conditionem, isti verò ob statum per duellum purgari non poterant. Nec inficiari potest, olim Ecclesiam, etiam in rebus sacratoriibus ignis iudicio usam fuisse, veluti in reliquiis veris agnoscendis. Concilium Cæsar august. 2. can. 3. ibi: Statuit sancta Synodus, ut reliquie, que in quibuscumque locis de Arriana heresi invente fuerint prolate, à sacerdotibus, in quorum Ecclesiis reperiuntur, Pontificibus presentata igne probentur. Quem canonem latè exponunt Baronius anno 596 Ferrandus in disquisit. reliq. lib. 2. p. 3. cap. 1. cum sequent. quo etiam iudicio usus fuit B. Dominicus in disput. cum Albigensibus; & Toleti dum ageretur de recipiendo officio Romano, relicto breviario Mocaraya, ut referunt Baronius anno 1080. num. 72. Iulianus Petri in advers. sub anno 1086. num. 600. & etiam in Hispania mos erat decidendi lites per iuramentum præstitum in Ecclesia Sanctorum Vincentii, Sabinæ, & Christeres: in urbe Abulensi, & in civitate Burgenfi in Ecclesia S. Agathe, ut refert Yepes tom. 1. chron. Divi Benedicti, cent. 1. anno

Christi 555. quod postea prohibitum fuit in l. 67. Tauri. ibi: Ningun juramento. aunque el juez lo mande hazer, ò la parte lo pida, no se haga en san Vicente de Abila, ni en el herrojo de santa Gadea, ni sobre altar, ni cuerpo sancto, ni en otra Iglesia juradera, so pena de diez mill maravedis para la nuestra camara y fisco, al que lo jurare, y al que lo pidiere, ò demandare. Similis consuetudo invaluerat Mediolani, ut constat ex D. August. tom. 2. epist. 137. Multis enim notissima est sanctitas loci, ubi B. Felix Holsis corpus conditum est, quo volui ut pergerent, quia hinc nobis fascilius, fidelisque scribi potest, quidquid in eorum aliquo divinitus fuerit propositum, nam & nos novimus Mediolani apud memoriam Sanctorum, ubi mirabiliter, & terribiliter demones consistunt, furem quandam, qui ad eum locum venerat, ut falsum jurando deciperet, compulsus fuisse confiteri furtum. Eiusdem ubi Romæ vigentis ad sepulchrum Sanctorum Procelli & Martiniani, testis est D. Gregorius homil. 32. in Evarg. & de sepulchro S. Pancratii item Romæ agit Gregorius Turon. de gloria Martyrum cap. 38. Videndus Tamayo à Salazar. tom. 5. mart. tyr. die 27. Octobr.

TITULUS XXXVI.

De iniuriis, & damno dato.

CAPVT I.

^a In Exodo.

Si iniuriati fuerint homines, & percusserit alter proximum suum lapide, vel pugno, & ille mortuus non fuerit, sed jacuerit in lecto; si surrexerit, & ambulaverit foris super baculum suum, innocens erit qui percusserit; ita tamen, ut opera ejus & impensas in medicos restituat.

NOTÆ.

1. ^a Exodi. Ita etiam legitur in prima collectione, ne, sub tit. de damno dato, cap. 1. & verba hæc reperiuntur in cap. 21. Exodi, vers. 18. & 19. & pro hujus inscriptionis illustratione repetenda sunt quæ adduxi in cap. 1. de adulteris.
2. ^b Innocens. Id est immunis, & liber à poena mortis, quia hoc indicio, quod percussus post acceptam plagam foris ambulaverit, præsumitur mortem ejus non ex percussione, sed aliunde evenisse, ut exponit Cornelius à Lapide in dict. cap. 21. Exodi.

COMMENTARIUM.

3. Licet cum homo mortuus est, aut membro mutilatus, poena talio sit, tam ex lege Moysis relata in d. cap. 21. Exodi Genesis cap. 9. vers. 6. quam ex lege duodecim Tabularum, ut auctoritatibus, & exemplis illustrat Beyerlinch verbo Talio, Philippus Camerarius cent. 1. horar. success. cap. 99. Fornerius lib. 2. select. cap. 29. tamen cum vulneratus est, propter damnum acceptum, quia nulla

parte corporis mutilatus est, sed tantum damnum accepit, & quia in lecto jacuit, operas amittit, ac impensas in medicos fecit, tenetur qui damnum dedit tam ad operas, quam ad impensas in medicos factas præstandas. Vlpianus in l. sed & si, in fine, cum sequenti; & l. quæ actione, ff. ad leg. Aquil. ubi proposita quæstione futoris, qui maledicenti puero ingenuo filiofamilias formæ calcei cervicem percussit, ut oculus penè perfunderetur, postquam docuit non aliâ actione futorem teneri, quam Aquilæ legis, subjungit: Quæ actione patrem consequatur, quod minus ex operis filii sui propter vitium oculum sit habiturus, & impendia, quæ pro eius curatione fecerit. Et Gajus in l. finali, ff. de his qui dejecerunt, ait: Cum liberi hominis corpus ex eo, quod dejectum, effusumve erit, laesum fuerit, iudex computat mercedes medicis præstas, cæteraque impendia, quæ in curatione facta sunt, præterea operas, quibus caruit, aut cariturus est, ob id quod inutilis est factus. Iustinianus in §. 1. Instit. de obligat. quæ ex quasi delicto, ibi: Ob hominem liberum occisum quinquaginta aureorum poena constituitur; si vero vivat, nocitumque ei esse dicatur, quantum

ob eam rem equum iudici videtur, actio datur. Iudex enim computare debet mercedos medicis prestitas, ceteraque impendia, quae in curatione facta sunt; praeterea operas, quibus caruit, aut cariturus est ob id quod mutulus est factus. Quoad forum internum ita in hoc casu cautum lego in Penitentiali Romano, tit. 4. cap. 19. in haec verba: Qui per rixam icu debilem, vel deformem hominem fecerit, reddat impensas medicas, & medium annum poeniteat: si non habuerit unde

reddat, unum annum poeniteat: & si non habeat, unde reddat, solvat opera proximi sui quamdiu infirmus est, & postea quadraginta dies in pane, & aqua poeniteat. Illustrant Mancinus de triplici juris collat. cap. 81. Petrus Pitheus in collat. legum Masae. tit. 2. Et quomodo opera existimanda sunt, explicant Covar. lib. 3. var. cap. 1. Petrus Gregorius lib. 4. parit. tit. 9. cap. 12. & congesti à Barbosa in praesenti.

CAPVT II.

a Item.

SI quis aperuerit cisternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritque bos, vel asinus in ea, dominus cisternae reddet pretium iumentorum. Quod autem mortuus est, ipsius erit.

NOTÆ.

1. a Item.) Ita etiam legitur in prima collectione, sub dicto tit. de damno dato, cap. 3. id est in eodem capite Exodi, ubi reperitur textus hic, qui summâ ratione nititur; nam ad damnum refarciendum non solum tenetur qui dedit, verum & qui occasionem damni præbuit, l. qui occidit, §. ult. ff. ad leg. Aquil. Praesens tamen sententia accipi debet iuxta distinctionem, quam tradidit Paulus in l. qui foveas 28. ff. ad leg. Aquil. his verbis: Qui foveas urforum, cervorumque capiendorum causâ faciunt, si in iumentis fecerunt, eoque aliquid decidit, factumque

deterius, lege Aquilia obligati sunt: at si in aliis locis, ubi fieri solent, fecerunt, non tenentur. Subjicit etiam Paulus in §. 1. quod si is, qui foveas fecit, prætereunti denunciaverit periculum, & adhuc ausus fuerit transire, ex culpa non tenetur, qui foveas posuit; quia prætereunti suæ temeritati imputare debet, ut in non dissimili casu Calphurnius Flaccus dicebat declamat. 5. ibi: Quantum ausus est, quod nec post denunciationem creditum est. Et statim: Ubi quod futurum est denunciatum, culpa patientis est. Explicant D. Joannes Suarez ad leg. Aquil. lib. 3. cap. 7. sect. 1. num. 9. Mancinus de tripli. juris collat. cap. 84.

CAPVT III.

a Item.

SI bos alienus bovem alterius vulneraverit, & ille mortuus fuerit, vendent bovem vivum, & dividunt pretium; cadaver autem mortuum inter se disperient. Si autem sciebat, quod bos cornupeta esset ab heri, & nudius tertius, & custodivit eum dominus suus, reddet bovem, & cadaver integrum accipiet.

NOTÆ.

2. a Item.) Ita etiam legitur in primâ collectione, sub hoc tit. cap. 4. id est in eodem cap. 21. ubi ita legitur: Si bos alienus bovem alterius vulneraverit, & ille mortuus fuerit, vendent bovem vivum, & dividunt pretium; cadaver autem mortuum inter se disperient; si autem sciebat, quod bos cornupeta esset ab heri, & nudius tertius, & non custodivit eum dominus suus, reddet bovem pro bove, & cadaver integrum accipiet. Hæc lex Mosæica pervenit ad Phenices, unde sumpsit Solon, de quo Plutarchus ait: Scripsit & de pauperie à quadrupedibus data, ubi canem qui aliquem morderit, dedit jubet cubitorum quatuor vinculo alligatum. Ex Solone sumpsit Plato de legibus lib. 11. ubi ait: Ut si jumentum, aut equus, aut canis, aut animal domesticum quadrupes pauperiem fecisset, eodem modo damnum refarciatur, ac si servus dedisset, nempe noxam dedendo, vel restituendo quod alteri abesset, nisi intercessisset dolus. Et Romani ab eo acceperunt: quare Ulpianus in l. 1. ff. si quadrupes pauperiem,

ait: Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, ex lege 12. Tabularum actio descendit. Quæ lex voluit, aut dari id, quod nocuit id est animal, quod noxam commisit, aut æstimationem noxæ offerre: nam ratio postulat, quod sicut in noxali actione damnato permittitur aut litis æstimationem sustinere, aut ipsum hominem noxæ debere, cum videri posset iniquum servorum nequitias ultra ipsorum corpora dominis esse damnosas, §. 1. Inst. de noxalibus; ita pari ratione de quadrupedibus placuit, dict. l. 1. ff. si quadrupes pauperiem: ad quem titulum spectant textus in l. & eleganter 7. §. 6. ff. de dolo, l. final. ff. de extraordin. crimin. l. Iulianus 9. §. glans, ff. ad exhib. l. ait Prætor 7. §. penult. ff. de damno infecto, l. si servus 27. §. si servum, l. final. ff. ad leg. Aquil. l. si heres 16. l. electio 26. §. si is, ff. de noxalibus, l. Divus, l. infans, ff. ad leg. Corn. de sicar. l. Pomponius 44. ff. de acquir. domin. Illustrant Mancinus de triplici juris collat. Grotius in floribus ad tit. ff. si quadrupes, Gibalin. de negot. lib. 6. cap. 9. art. 3.